

УДК: 311.631.025.4.02:001.8
JEL Classification: C 15

*Т. В. КОБИЛИНСЬКА,
кандидат економічних наук,
докторант кафедри статистики,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

Статистичне оцінювання структури сільськогосподарської діяльності підприємств: вплив зональності

У дослідженні представлено аналіз природно-економічних зон України. Визначено загальні тенденції сільськогосподарської діяльності підприємств. Залежно від природно-економічних особливостей проведено статистичне оцінювання сільськогосподарського виробництва за природно-економічними зонами: Степом, Лісостепом, Поліссям. Встановлено, що провідне місце у сільськогосподарському виробництві в Україні у 2016 році належало зоні Лісостепу. На основі статистичних даних за 2012–2016 рр. вивчено динаміку сільськогосподарського виробництва, визначено його середній обсяг та середньорічну зміну.

Ключові слова: сільськогосподарське виробництво, сільськогосподарські підприємства, природно-економічні зони, рослинництво, тваринництво.

Постановка проблеми. Реформування агропромислового комплексу в Україні призвело до стабільної позитивної динаміки: прискорення щорічних темпів зростання виробництва сільськогосподарської продукції. Практично завершилося формування структури сільськогосподарського виробництва та системи його організації в процесі земельної і аграрної реформи.

Сільськогосподарське виробництво відіграє вирішальну роль у виробництві продовольства й забезпеченні сировиною інших галузей економіки (харчової, переробної) і є найбільш залежним від клімату. Що стосується України, вже зараз на основі аналізу тренду багаторічних кліматичних показників можна впевнено стверджувати про існування кліматичних змін і зміщення меж природно-кліматичних зон [2–5], що впливають на продуктивність сільськогосподарського виробництва та змушують швидкими темпами змінювати його спеціалізацію. Адже зміна кліматичних чинників, в тому числі температури повітря й опадів, впливає на фізіологічні особливості росту і розвитку сільськогосподарських культур та тварин, на розвиток і появу нових видів шкідників і хвороб, зміщення термінів проведення технологічних заходів [5, с. 15–16].

Дослідження динаміки та структури сільськогосподарського виробництва є актуальними і необхідними, оскільки в умовах трансформаційної економіки користувачам необхідна оперативна та якісна статистична інформація, зокрема про обсяги сільськогосподарського виробництва за галузями, природно-економічними зонами та категоріями підприємств. Це обумовлює актуальність робіт, присвячених статистичному оцінюванню відповідних показників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні питаннями сільськогосподарської діяльності підприємств займаються такі вчені-економісти як В. Геєць, Б. Данилишин, С. Дорогунцов, О. Демянюк, Ю. Лупенко, П. Саблук, В. Семенов, І. Сіваченко, С. Степанеко, О. Татаріко, В. Месель-Веселяк, А. Польовий, М. Федоров, В. Федоряк. Проблемам статистичного оцінювання сільськогосподарської діяльності підприємств приділяли увагу З. Бараник, С. Герасименко, А. Головач, В. Данилко, А. Єріна, О. Осауленко, Н. Парфенцева [2–4].

Проте фундаментальних праць, в яких би комплексно розглядалися питання статистичного оцінювання діяльності сільськогосподарських підприємств за природно-економічними зонами, наразі бракує. Це передусім стосується проведення порівняльного статистичного аналізу сільськогосподарського виробництва за природно-економічними зонами.

© Т. В. Кобилинська, 2018

Метою статті є статистичне оцінювання сільськогосподарського виробництва за природно-економічними зонами України.

Викладення основного матеріалу. Методологічні основи оцінювання сільськогосподарської діяльності підприємств ґрунтуються на визначенні основних елементів та ознак, що характеризують сутність такого важливого явища як сільськогосподарська діяльність, а також на здійсненні структуризації цього явища.

Відповідно до ст. 63 Господарського кодексу України, господарська діяльність сільськогосподарських підприємств – це діяльність суб'єктів аграрного господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт або надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність

може здійснюватися з метою одержання прибутку (підприємництво) або без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність) [1].

Залежно від форм власності Господарським кодексом України передбачено функціонування підприємств таких видів:

- ✓ приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи);
- ✓ підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності);
- ✓ комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади;
- ✓ державне підприємство, що діє на основі державної власності;
- ✓ підприємство на основі змішаної форми власності (об'єднання майна різних форм власності).

У 2016 році в Україні за даними Державної служби статистики України виробництвом сільськогосподарської продукції займалось 47,7 тис. сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм господарювання, якими вироблено сільськогосподарської продукції на 145119 тис. грн. [6; 7].

Протягом 2016–2012 рр. відбулося скорочення кількості підприємств усіх організаційно-правових форм господарювання на 3,5%. Найбільше за останні п'ять років зменшилась кількість сільськогосподарських підприємств інших форм господарювання – на 66,1%, та державних підприємств – на 25,0% [6; 7].

За даними Державного агентства земельних ресурсів, загальна земельна площа України становить 60354,9 тис. га. Сільськогосподарські підприємства в своїй сільськогосподарській діяльності у 2016 році використовували майже третину території земельних угідь країни (28,1%), що на 0,5% більше, ніж у 2015 році. Площа лісів у 2016 році скоротилася порівняно з 2015 роком на 0,4% і склала 14,3% території країни [7; 8].

На території України історично склалися такі природно-економічні зони: Полісся, Лісостеп, Північний і Центральний Степ, передгірні та гірські райони Карпат. Вони відрізняються кліматичними, ґрунтовими й економічними умовами, рівнем землезабезпеченості населення, що в сукупності безпосередньо або опосередковано впливає на характер розвитку сільського господарства країни. Залежно від природно-економічних особливостей у різних зонах склався різний виробничий напрям сільського господарства. Для зональної спеціалізації характерним є висока концентрація провідних галузей у зонах. При цьому, як правило, спостерігається така загальна економічна закономірність: у тих зонах, де галузева структура узгоджена із зональними особливостями виробничих умов, ефективність виробництва значно вища.

Оскільки межі природно-економічних зон не всюди збігаються з межами областей, то в Україні ці зони укрупнено у три: перша – Степ, яка включає степову зону; друга – Лісостеп; третя – Полісся, яка включає також передгірні та гірські райони Карпат [9, с. 41–42].

До зони Полісся включаються області: Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Чернігівська. До зони Степу: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Херсонська. До зони Лісостепу: Вінницька, Київська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька.

Проведений статистичний аналіз надав можливість охарактеризувати стан і тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні за галузями (рослинництво, тваринництво) в розрізі трьох вищезгаданих природно-економічних зон (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Структура сільськогосподарського виробництва усіма категоріями господарств в Україні за 2016 рік

	Валова продукція сільськогосподарства, млн грн			Питома вага регіонів, %		
	всього	у тому числі		всього	у тому числі	
		продукція рослинництва	продукція тваринництва		продукція рослинництва	продукція тваринництва
Дніпропетровська	15183,4	10720,9	4462,5	5,9	5,7	6,4
Донецька	7513,1	5111,5	2401,6	3,0	2,7	3,4
Запорізька	9928	7895,3	2032,7	3,9	4,3	2,9
Кіровоградська	12037,5	10094	1943,5	4,7	5,5	2,8
Луганська	4816,3	4082	734,3	1,9	2,2	1,1
Миколаївська	9714	8065,3	1648,7	3,8	4,4	2,4
Одеська	11881,2	9950,7	1930,5	4,7	5,4	2,8
Херсонська	11232,2	9110	2122,2	4,4	4,9	3,0
Зона Степу	82305,7	65029,7	17276	32,3	35,1	24,8
Вінницька	21319,1	14423,7	6895,4	8,4	7,8	9,9
Київська	15544,7	10348,9	5195,8	6,1	5,6	7,5
Полтавська	17212,6	13386,7	3825,9	6,8	7,2	5,5
Сумська	10192,5	8122	2070,5	4,0	4,4	3,0
Тернопільська	8523,8	6224,4	2299,4	3,3	3,4	3,3
Харківська	15647,8	12455,6	3192,2	6,1	6,7	4,6
Хмельницька	12548,6	9382,4	3166,2	4,9	5,1	4,5
Черкаська	14983,7	9171,3	5812,4	5,9	5,0	8,4
Чернівецька	4285,7	2664,9	1620,8	1,7	1,4	2,3
Зона Лісостепу	120258,5	86179,9	34078,6	47,2	46,6	49,0
Волинська	6558,5	3785,8	2772,7	2,6	2,1	4,0
Житомирська	9406,8	6507,4	2899,4	3,7	3,5	4,2
Закарпатська	3964,9	2137,7	1827,2	1,6	1,2	2,6
Івано-Франк.	5795,3	2964,3	2831	2,3	1,6	4,1
Львівська	9255,4	5768,3	3487,1	3,6	3,1	5,0
Рівненська	6723,2	4463,5	2259,7	2,6	2,4	3,2
Чернігівська	10372,2	8215,5	2156,7	4,1	4,4	3,1
Зона Полісся	52076,3	33842,5	18233,8	20,5	18,3	26,2
Всього по Україні	254640,5	185052,1	69588,4	100,0	100,0	100,0

Джерело: складено та розраховано автором за [7; 8]

Згідно з виконаними розрахунками у галузевій структурі виробництва сільськогосподарської продукції традиційно найбільша частка належить продукції рослинництва – 72,7% загального обсягу виробництва. Це досить негативне явище, оскільки в структурі виробництва продукції тваринництва складає тільки п'яту частину, що свідчить про згоргання тваринництва як галузі виробництва. Це призводить до погіршення ситуації з продовольчим забезпеченням населення країни продуктами тваринництва. Структуру виробництва сільськогосподарської продукції усіма категоріями підприємств за природно-економічними зонами України у 2016 році наведено на рис. 1.

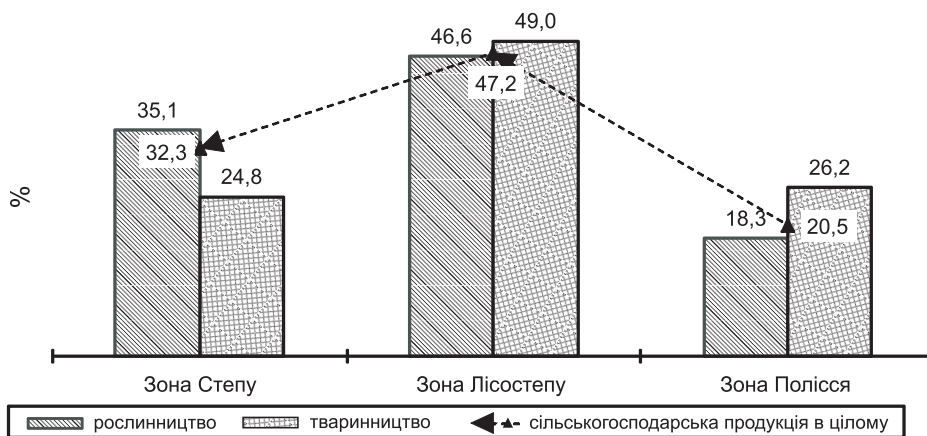

Рис. 1. Структура виробництва сільськогосподарської продукції усіма категоріями господарств за природно-економічними зонами України у 2016 році

Джерело: розраховано та побудовано автором за [7; 8]

Наведені на рис. 1 дані свідчать, що протягом 2016 року провідне місце у сільськогосподарському виробництві належало зоні Лісостепу, питома вага якої у загальному обсязі її виробництва становила понад 47,2%. На другому місці – зона Степу (32,3%) і на третьому – зона Полісся, на яку припадає п'ята частина загального обсягу сільськогосподарського виробництва.

Сільськогосподарське виробництво в Україні в основному забезпечується сільськогосподарськими підприємствами: їх частка складає майже 57% його загального обсягу. У 2016 році вони виробили сільськогосподарської продукції на суму 145,1 млрд грн, у тому числі на 113,4 млрд грн продукції рослинництва (78,1% загального обсягу сільськогосподарського виробництва), продукції тваринництва – на 31,7 млрд грн (21,9%). Комплексне оцінювання сільськогосподарського виробництва аграрних підприємств за природно-економічними зонами дає змогу визначити найбільш ефективне сільськогосподарське виробництво (табл. 2).

Таблиця 2

Структура сільськогосподарського виробництва аграрними підприємствами в Україні за 2016 рік

Регіони	Площа с/г угідь тис. га	Середня чисельність наявного населення, тис. осіб	Вироблено продукції с/г на 100 га с/г угідь, тис. грн	Вироблено продукції рослинництва на 100 га с/г угідь, тис. грн	Вироблено продукції тваринництва на 100 га с/г угідь, тис. грн	Вироблено с/г продукції на одну особу, грн
1	2	3	4	5	6	7
Дніпропетровська	1419,4	3242,6	644,4	426,3	218,1	2821,0
Донецька	1132,1	4254,6	386,4	258,3	128,1	1028,0

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7
Запорізька	1359,1	1746,6	401,1	343,4	57,7	3121,0
Кіровоградська	1257,0	969,5	591,4	555,3	36,1	7668,0
Луганська	875,9	2200,3	338,7	319,0	19,7	1348,0
Миколаївська	1028,0	1154,2	549,8	524,9	24,9	4896,0
Одеська	1219,5	2388,4	567,0	542,3	24,7	2895,0
Херсонська	1022,8	1059,0	565,3	494,5	70,8	5461,0
Зона Степу	9313,8	17015,2	512,4	434,7	77,7	2805,0
Вінницька	1285,9	1596,3	1072,7	744,8	327,9	8642,0
Київська	960,3	1733,3	1068,9	678,7	390,2	2208,0
Полтавська	1358,1	1432,9	842,2	672,9	169,3	7983,0
Сумська	1028,0	1108,9	666,3	591,4	74,9	6176,0
Тернопільська	526,2	1062,4	844,6	711,1	133,5	4183,0
Харківська	1294,7	2709,9	684,7	574,1	110,6	3271,0
Хмельницька	906,3	1289,8	832,0	684,2	147,8	5846,0
Черкаська	1000,9	1237,1	1136,3	676,5	459,8	9193,0
Чернівецька	130,3	909,0	704,2	464,2	240,0	1009,0
Зона Лісостепу	8490,7	13079,6	889,1	660,3	228,7	5771,0
Волинська	264,0	1041,8	974,3	516,6	457,7	2469,0
Житомирська	644,6	1244,0	668,6	592,0	76,6	3464,0
Закарпатська	84,5	1259,0	420,5	348,8	71,7	282,0
Івано-Франківська	140,9	1381,1	1282,5	716,7	565,8	1308,0
Львівська	297,9	2534,1	1114,6	772,9	341,7	1310,0
Рівненська	279,3	1162,3	809,2	621,7	187,5	1945,0
Чернігівська	1033,3	1039,2	705,1	611,7	93,4	1009,0
Зона Полісся	2744,5	9661,5	798,3	613,7	184,6	2268,0
Всього по Україні	20549,0	42672,5	706,2	551,8	154,4	3401,0

Джерело: складено та розраховано автором за [7; 8]

Розрахунки (табл. 2) показують, що сільськогосподарські підприємства не в повному обсязі використовують наявні сільськогосподарські угіддя. Так, підприємства природно-економічної зони Степу мають у користуванні найбільшу площу сільськогосподарських угідь (45,3%); отже, сільськогосподарські товаровиробники цієї зони мають забезпечувати і найбільший обсяг сільськогосподарського виробництва. Але розрахунки свідчать про протилежне. Сільськогосподарськими товаровиробниками цієї зони вироблено найменший обсяг сільськогосподарської продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь – 512,4 тис. грн (706,2 тис. грн у середньому в Україні); на 434,7 тис. грн продукції рослинництва (551,8 тис. грн) та на 77,7 тис. грн продукції тваринництва (154,4 тис. грн) (табл. 2). Як наслідок, в цій зоні найменший показник виробництва на одного мешканця – 2805 грн (3401 грн у середньому в Україні).

Водночас найвищі показники сільськогосподарського виробництва при найменших земельних ресурсах (41%) забезпечили сільськогосподарські підприємства природно-економічної зони Лісостепу. Вони виробили сільськогосподарської продукції на 889,1 тис. грн в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь (на 25,8% більше, ніж у середньому в Україні); на 660,3 тис. грн продукції рослинництва (на 19,7% більше); на 228,7 тис. грн продукції тваринництва (на 48,1% більше). Як наслідок, показник сільськогосподарського виробництва на одного мешканця в цій зоні на 69,7% вище, ніж у середньому в Україні.

Структуру виробництва продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами за природно-економічними зонами України у 2016 році відображено на рис. 2. Лідерами сільськогосподарського виробництва в Україні є сільськогосподарські підприємства, розташовані у зоні Лісостепу: на них припадає 52,0% загального обсягу сільськогосподарського виробництва, майже половина рослинницької продукції і 61,2% продукції тваринництва.

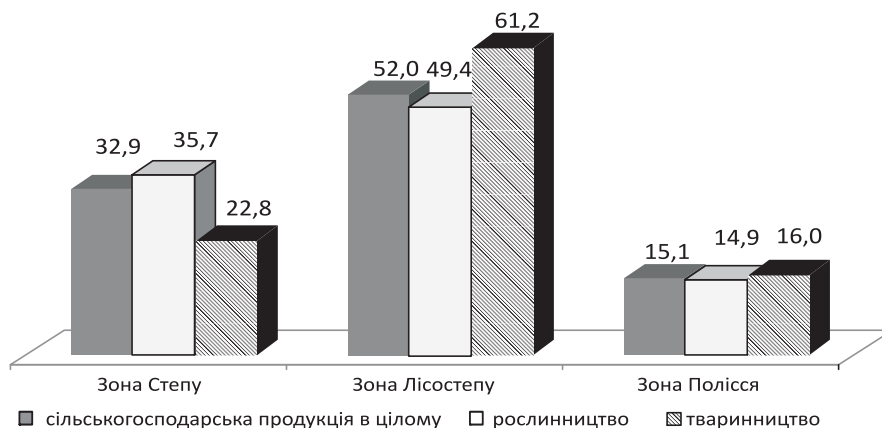

Рис. 2. Структура виробництва сільськогосподарської продукції сільськогосподарськими підприємствами за природно-економічними зонами України у 2016 році

Джерело: розраховано та побудовано автором за [7; 8]

Для більш повної характеристики інтенсивності і напряму зміни обсягу виробництва сільськогосподарської продукції сільськогосподарськими підприємствами України розглянемо динаміку обсягу сільськогосподарського виробництва, визначену на основі щорічних даних за 2012–2016 роки (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз динаміки обсягів виробництва сільськогосподарської продукції сільськогосподарськими підприємствами України

Роки	Обсяг виробництва с/г продукції	Абсолютний приріст, млн грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту, млн. грн
		до 2012 р.	до попереднього року	до 2012 р.	до попереднього року	до 2012 р.	до попереднього року	
2012	113082,3							
2013	136590,9	23508,6	23508,6	120,8	120,8	20,8	20,8	1130,8
2014	139058,4	25976,1	2467,5	123,0	101,8	23,0	1,8	1365,9
2015	131918,6	18836,3	-7139,8	116,7	94,9	16,7	-5,1	1390,6
2016	145119,0	32036,7	13200,4	128,3	110,0	28,3	10,0	1319,2

Джерело: розраховано та побудовано автором за [7; 10]

Дані табл. 3 свідчать, що протягом 2012–2016 рр. у сільськогосподарських підприємствах усіх організаційно-правових форм власності обсяг сільськогосподарського виробництва зріс на 32036,7 млн грн, або на 28,3%. Протягом досліджуваного періоду відбувалося в основному зростання обсягів сільськогосподарського виробництва. Найбільший приріст цей показник мав у 2016 році порівняно з 2012 роком – більш ніж на чверть. У 2015 році він скоротився порівняно з 2014 роком на 7319,8 млн грн., або на 5,1%.

— Середній обсяг сільськогосподарського виробництва за 2012–2016 рр. склав: $qp = 665769,2/5 = 133153,8$ млн грн.

Середньорічна абсолютна зміна обсягу сільськогосподарського виробництва України за 2012–2016 рр. склала: $\bar{\Delta} = 145119 - 113082,3 / 5 - 1 = 8009,17$ млн грн, тобто протягом 2012–2016 рр. обсяг сільськогосподарського виробництва щороку зростав у середньому на 8,0 млрд грн.

Середньорічний коефіцієнт зростання обсягу сільськогосподарського виробництва України за 2012–2016 рр.:

$$\bar{K} = \sqrt[5]{\frac{145119,3}{113082,3}} = \sqrt[5]{1,283} = 1,0643$$

$$\bar{T} = \bar{K} * 100 \% = 106,43 \%$$

Звідси середньорічний темп приросту $\bar{T} = 6,43$, тобто обсяг сільськогосподарського виробництва України на сільськогосподарських підприємствах у 2012–2016 рр. щороку зростав у середньому на 6,43%.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений статистичний аналіз свідчить, що незважаючи на наявні ресурси сільськогосподарські підприємства спроможні забезпечити продовольчу безпеку України. Аналіз продемонстрував, що виробництво сільськогосподарської продукції як рослинництва так і тваринництва в Україні значною мірою формується природно-економічною зоною Лісостепу, яка забезпечує 52,0% сільськогосподарського виробництва, 49% – виробництва продукції рослинництва, 61,2% – продукції тваринництва. Крім цього, аналіз доводить, що сільськогосподарські підприємства України взяли курс на нарощування обсягів виробництва. Але негативною тенденцією є збільшення питомої ваги галузі рослинництва в загальному обсязі виробництва, оскільки це веде до стабільної тенденції згортання галузі тваринництва.

У подальшому в рамках проведення статистичних досліджень необхідно більш детально проаналізувати в динаміці структуру виробництва продукції рослинництва та тваринництва. Результати такого аналізу сприятимуть прийняттю ефективних управлінських рішень щодо галузевої структури сільськогосподарського виробництва.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua>
2. Степаненко С. М., Польовий А. М., Школьнік Є. П. та ін. Оцінка впливу кліматичних змін на галузі економіки України: моногр. Одеса: Екологія, 2011. 696 с.
3. Татаріко О. Г., Ільєнко Т. В., Кучма Т. Л. Формування екологічно стійких агроландшафтів в умовах змін клімату. Агроєкологічний журнал. 2013. № 4. С. 13–20.
4. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року: моногр. / За ред. Ю. О. Лупенка та ін. Київ, 2012. 182 с.
5. Демянюк О. С. Продовольча безпека України в контексті змін клімату. Агроєкологічний журнал. 2015. № 24. С. 14–21.
6. Статистичний щорічник України за 2016 рік [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> Назва з титул. екрана.
7. Сільське господарство України у 2016 році [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> Назва з титул. екрана.
8. Продукція сільського господарства за 2016 рік: стат. бюл. Держстат України. К.: ДП “Інформ.-аналіт.агенство”, 2017. 20 с.
9. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Полісся та західного регіону України. К.: Урожай, 2004. 560 с.
10. Сільське господарство України у 2014 році [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> Назва з титул. екрана.

References

1. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Retrieved from <http://www.zakon3.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

2. Stepanenko S. M., Polovyi A. M., Shkolnyi Ye. P. et al. (2011). *Otsinka vplyvu klimatychnykh zmin na haluzi ekonomiky Ukrainy [Assessment of the impact of climatic change on the industries of the Ukrainian economy]*. Odesa: Ekolohiia [in Ukrainian].
3. Tatariko O. H., Iliencko T. V., Kuchma T. L. (2013). Formuvannia ekolohichno stiikykh ahrolandshaftiv v umovakh zmin klimatu [Formation of ecologically stable agrolandscapes in the conditions of climate change]. *Ahroekolohichnyi zhurnal – Agroecological journal*, 4. 13–20 [in Ukrainian].
4. Yu. O. Lupenko et al. (eds.) (2012). *Stratehichni napriamy rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy na period do 2020 roku [Strategic areas of the agriculture development in Ukraine till the year of 2020]*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Demianiuk O. S. (2015). Prodovolcha bezpeka Ukrainy v konteksti zmin klimatu [Food safety of Ukraine in the context of climate change]. *Ahroekolohichnyi zhurnal*, 24. 14–21 [in Ukrainian].
6. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2016 rik [Statistical yearbook of Ukraine for 2016]. Retrieved from <http://ukrstat.gov.ua/> Title from the screen [in Ukrainian].
7. Silske hospodarstvo Ukrainy u 2016 rotsi [Agriculture in Ukraine in 2016]. Retrieved from <http://ukrstat.gov.ua/> Title from the screen [in Ukrainian].
8. Produktsiia silskoho hospodarstva za 2016 rik: stat. biul [Agricultural production in 2016: statistical bulletin]. State Statistics Service of Ukraine. Kyiv: “Inform.-analit.agency”, 2017 [in Ukrainian].
9. Naukovi osnovy ahropromysloвого vyrobnytstva v zoni Polissia ta zakhidnoho rehionu Ukrainy [Scientific grounds for agroindustrial production in the zone of Woodlands and the Western region of Ukraine]. Kyiv: Urozhai, 2004 [in Ukrainian].
10. Silske hospodarstvo Ukrainy u 2014 rotsi [Agriculture in Ukraine in 2014]. Retrieved from <http://ukrstat.gov.ua/> Title from the screen [in Ukrainian].

Т. В. КОБЫЛИНСКАЯ,
кандидат экономических наук,
докторант кафедры статистики,
Национальная академия статистики, учета и аудита

Статистическое оценивание структуры сельскохозяйственной деятельности предприятий: влияние зональности

В исследовании представлен анализ природно-экономических зон Украины. Определены общие тенденции сельскохозяйственной деятельности предприятий. В зависимости от природно-экономических особенностей проведено статистическое оценивание сельскохозяйственного производства по природно-экономическим зонам: Степи, Лесостепи и Полесья. Установлено, что ведущее место в сельскохозяйственном производстве в Украине в 2016 году принадлежало зоне Лесостепи. На основе статистических данных за 2012–2016 гг. изучена динамика сельскохозяйственного производства, определены его средний объем и среднегодовое изменение.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, сельскохозяйственные предприятия, природно-экономические зоны, растениеводство, животноводство.

T. V. KOBLYNSKA,
PhD (Economics),
Doctoral Student of Statistics Department,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Statistical Assessment of the Structure of Agricultural Activities at Enterprises: The Effects of Zoning

The article contains results of a statistical assessment of the agricultural output in Ukraine by subsector (plant-growing, animal husbandry) and natural-economic zone (Steppe, Forest-Steppe, Woodlands) for 2016, and its change over 2012–2016. It shows that the largest share of agricultural output is produced by plant-growing subsector (72.7% of the total output),

meaning that the Ukrainian agricultural sector is dominated by plant-growing, with a minor significance of animal husbandry. When assessed by natural-economic zone, the structure of agricultural output shows the prevalence of Forest-Steppe zone (with 41.0 percent in the total agricultural area) and ineffectiveness Steppe zone (with 45.3 percent): the agricultural enterprises located in Forest-Steppe zone accounted for 52.0% of the total agricultural output, nearly half of the plant-growing output and 61.2% of the animal husbandry output. An analysis of time series on the agricultural output produced by agricultural enterprises shows the overall positive trend in the agricultural output over 2012–2016, which grew in this period by 28.3%. Part of the assessment are calculations of average agricultural output in 2012–2016, average absolute change in the agricultural output in 2012–2016, average annual ratio of growth in the agricultural output (106.43%) in 2012–2016, the average annual rate of growth in the output, produced by agricultural enterprises in Ukraine (6.43%) in 2012–2016.

Keywords: *agricultural production, agricultural enterprises, natural-economic zones, plant-growing, animal husbandry.*

Посилання на статтю:

Кобилинська Т. В. Статистичне оцінювання структури сільськогосподарської діяльності підприємств: вплив зональності // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр. 2018. №1-2. С. 19-27.